

ҮНДЭСНИЙ АУДИТЫН ГАЗРЫН ХАРЬЯА
ХОВД АЙМАГ ДАХЬ ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

САНХҮҮГИЙН АУДИТЫН ТАЙЛАН

**МӨНХХАЙРХАНЫ БАЙГАЛИЙН ЦОГЦОЛБОРТ ГАЗРЫН ХАМГААЛАЛТЫН
ЗАХИРГААНЫ 2020 ОНЫ ЖИЛИЙН ЭЦСИЙН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАН**

Аудитын код: ХОА-2021/111/СТА-ТШЗ

<p>Цахим хуудас: www.audit.mn</p> <p>Ховд хот 2021 он</p>	<p>Тэргүүлэх аудитор: Х.Болдбаатар Утас: 70433061 Цахим хаяг: Boldbaatar.Kh @audit.gov.mn Аудитын менежер: А.Цэцэгсүрэн Утас:70432545 Цахим хаяг: Tsetsegsuren.A@audit.gov.mn Ахлах аудитор: Ц.Гантулга Утас: 70432545 цахим хаяг: Gantulga.TS@audit.gov.mn</p>
---	---

Энэхүү аудитын тайлантай холбоотой нэмэлт мэдээллийг дээрх хаягаар авна уу.

Товчилсон үгийн жагсаалт

<i>АДБОУС</i>	<i>Аудитын Дээд Байгууллагуудын Олон Улсын Стандарт</i>
<i>АОУС</i>	<i>Аудитын Олон Улсын Стандарт</i>
<i>УСНББОУС</i>	<i>Улсын Секторын Нягтлан Бодох Бүртгэлийн Олон Улсын Стандарт</i>
<i>ТТЗ</i>	<i>Төсвийн төвлөрүүлэн захирагч</i>
<i>ТШЗ</i>	<i>Төсвийн шууд захирагч</i>
<i>БОАЖЯ</i>	<i>Байгаль орчин аялал жуулчлалын яам</i>

Б

Агуулга

1.Төрийн аудитын санал, дүгнэлт	3
2.Аудит хийсэн санхүүгийн тайлан.....	4
2.1 Аудит хийсэн санхүүгийн байдлын тайлан	4
2.2 Аудит хийсэн санхүүгийн үр дүнгийн тайлан	Error! Bookmark not defined.
2.3 Аудит хийсэн мөнгөн гүйлгээний тайлан.....	6
2.4 Аудит хийсэн цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлтийн тайлан	8
2.5 Аудит хийсэн төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан	8
2.6 Аудит хийсэн нэмэлт санхүүжилтийн тайлан	9
3. Аудитын тайлан.....	10
3.1. Ерөнхий зүйл.....	10
3.2. Байгууллагын зорилго, үйл ажиллагаа, хууль, эрх зүй.....	10
3.3 Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлого, дотоод хяналт	11
3.4. Материаллаг байдал	11
3.5. Санхүүгийн тайлангийн үзүүлэлтүүд	11
3.6. Төсвийн төлөвлөлт, гүйцэтгэл, нэмэлт санхүүжилт	12
3.7. Шилэн дансны мэдээлэл	13
3.8. Өмнөх зөвлөмжийн хэрэгжилт	13
3.9. Аудитын илрүүлэлт.....	14
Залруулсан алдаа	14
Зөвлөмж өгөхөөс бусад байдлаар шийдвэрлэсэн алдаа, зөрчил	
Аудитын зөвлөмж.....	Error! Bookmark not defined.
3.10. Балансын дараах үйл явдал болон дараагийн аудитаар авч үзэх анхаарал татахуйц бусад чухал асуудлууд	14
4. Менежментийн захидал.....	14
5. Аудитаар илэрсэн алдаа, зөрчлийн жагсаалт	15

1. ТӨРИЙН АУДИТЫН САНАЛ, ДҮГНЭЛТ

 ХОВД АЙМАГ ДАХЬ ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР 84000 Цамбагарав баг, Жаргалант сум, Ховд Утас: 976-70433061, Факс: 976-70433061 E-mail: khovd@audit.gov.mn	МӨНХХАЙРХАНЫ БАЙГАЛИЙН ЦОГЦОЛБОРТ ГАЗРЫН ХАМГААЛАЛТЫН ЗАХИРГААНЫ ДАРГА М.ОДХҮҮ ТАНАА
2021-01-29 № 02/11 танай _____ -ны № _____ -Т	
Аудитын гэрчилгээ	
<p>Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3.1, 8 дугаар зүйлийн 8.1, Төсвийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.9.1-д заасны Мөнххайрханы Байгалийн цогцолборт газрын хамгаалалтын захиргааны 2020 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр дуусвар болсон жилийн эцсийн санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд санхүүгийн тайлангийн аудит хийв.</p>	
Зөрчилгүй санал дүгнэлт	
<p>Мөнххайрханы Байгалийн цогцолборт газрын хамгаалалтын захиргааны 2020 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн байдал, санхүүгийн үр дүн, мөнгөн гүйлгээ, өмчийн өөрчлөлтийн болон төсвийн гүйцэтгэлийн тайланг материаллаг зүйлсийн хувьд Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, УСНББОУС-д нийцүүлж Сангийн сайдын баталсан бодлого, журам, зааврын дагуу үнэн, бодитой, шударга илэрхийлсэн тул зөрчилгүй санал дүгнэлт гаргаж байна.</p>	
Санал дүгнэлтийн үндэслэл	
<p>Төрийн аудитын байгууллага аудит хийхдээ Аудитын дээд байгууллагуудын нийтээр хүлээн зөвшөөрсөн зарчим, стандарт болон Аудитын олон улсын стандартад нийцүүлэн Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын баталсан Санхүүгийн тайлангийн аудитын журам, зааврын дагуу гүйцэтгэсэн. Эдгээр нь санхүүгийн тайлан материаллаг буруу илэрхийллээс ангид эсэх талаар үндэслэлтэй баталгаа олж авах зорилгоор аудитыг төлөвлөж, гүйцэтгэхийг шаарддаг.</p> <p>Аудитаар Мөнххайрханы Байгалийн цогцолборт газрын хамгаалалтын захиргааны 2020 оны жилийн эцсийн төсвийн гүйцэтгэл, санхүүгийн тайлан дахь үлдэгдэл, ажил гүйлгээний дүн хэмжээ болон илчлэл тодруулга, тус байгууллагад мөрдөж байгаа нягтлан бодох бүртгэлийн бодлого, бүртгэлийн хөтлөлт, программ хангамж, дотоод хяналтын систем болон удирдлагын хийсэн томоохон тооцооллыг шалгаж, аудитын санал дүгнэлтийг дэмжих нотлох зүйлсийг хангалттай цуглуулсан.</p> <p>Бидний хийсэн аудит тус санхүүгийн тайлан, тодруулгад санал дүгнэлт өгөх хангалттай, зохистой үндэслэлийг бүрдүүлсэн бөгөөд аудитын дүнд үндэслэн санал, зөвлөмжийг аудитын тайланд тусгасан болно.</p>	
Үүрэг хариуцлага	
<p>Төсвийн захирагч нь Төсвийн тухай хуулийн 26 дугаар зүйлийн 26.1-д заасны дагуу тайлант хугацааны санхүүгийн тайлан, тодруулгыг Нягтлан бодох бүртгэлийн болон Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандарт, түүнтэй нийцүүлэн Сангийн сайдын баталсан журам, зааврын дагуу бэлтгэж, тайлагнах үүрэгтэй.</p> <p>Аудитын дээд байгууллагуудын нийтээр хүлээн зөвшөөрсөн зарчим, стандарт болон Аудитын олон улсын стандартын дагуу аудит хийж, жилийн эцсийн төсвийн гүйцэтгэл, санхүүгийн тайланд санал дүгнэлт өгөх нь төрийн аудитын байгууллагын үүрэг юм.</p>	
ДАРГА, ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР Х.БОЛДБААТАР	
	
021020080	

2.АУДИТ ХИЙСЭН САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАН

			/Төгрөгөөр/	
Дансны код	Балансын үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	
1	ЭРГЭЛТИЙН ХӨРӨНГИЙН ДҮН	13,142,489.00	45,076,542.92	
35	БАРАА МАТЕРИАЛ	13,109,205.00	45,076,542.92	
354	Хангамжийн материал	13,109,205.00	45,076,542.92	
35410	Бичиг хэргийн материал	142,800.00	303,600.00	
35420	Аж ахуйн материал	20,000.00	20,000.00	
35440	Түлш, шатах тослох материал	1,221,600.00	1,480,000.00	
35470	Бусад хангамжийн материал	11,199,205.00	43,272,942.92	
2	ЭРГЭЛТИЙН БУС ХӨРӨНГИЙН ДҮН	81,426,590.85	177,198,637.87	
39	ҮНДСЭН ХӨРӨНГӨ	81,426,590.85	177,198,637.87	
392	Биет хөрөнгө	79,768,590.85	174,940,637.87	
39201	Барилга, байгууламж, орон сууц	46,066,000.00	71,065,931.00	
39202	Хуримтлагдсан элэгдэл	-2,352,091.56	-5,537,514.18	
39203	Авто-тээврийн хэрэгсэл	42,828,105.00	103,252,600.00	
39204	Хуримтлагдсан элэгдэл	-42,828,105.00	-34,673,283.38	
39205	Машин тоног төхөөрөмж (компьютер)	60,681,933.38	65,305,267.38	
39206	Хуримтлагдсан элэгдэл	-32,633,193.41	-31,109,734.27	
39207	Тавилга, аж ахуйн эд хогшил	10,433,118.43	9,253,118.43	
39208	Хуримтлагдсан элэгдэл	-4,746,650.95	-4,471,327.03	
39209	Зам, гүүрийн байгууламж	2,783,370.00	2,783,370.00	
39210	Хуримтлагдсан элэгдэл	-463,895.04	-927,790.08	
393	Биет бус хөрөнгө	1,658,000.00	2,258,000.00	
39301	Програм хангамж	770,000.00	600,000.00	
39303	Бусад биет бус хөрөнгө	1,658,000.00	1,658,000.00	
3	НИЙТ ХӨРӨНГИЙН ДҮН III=I+II	94,569,079.85	222,275,180.79	
5	ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН	94,552,437.85	222,275,180.79	
51	Засгийн газрын хувь оролцоо	94,552,437.85	222,275,180.79	
511	Засгийн газрын оруулсан капитал /Засгийн газрын сан/ орон нутгийн сан	103,948,311.79	103,948,311.79	
51101	Өмч: - төрийн	103,948,311.79	103,948,311.79	
512	Хуримтлагдсан үр дүн	-17,189,689.50	110,533,053.44	
51210	Өмнөх үеийн үр дүн	-17,189,689.50	-17,189,689.50	
51220	Тайлант үеийн үр дүн	00.00	127,722,742.94	
51300	Хөрөнгийн дахин үнэлгээний зөрүү	7,793,815.56	7,793,815.56	
6	ӨР ТӨЛБӨР, ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН VI=IV+V	94,569,079.85	222,275,180.79	

2.1 АУДИТ ХИЙСЭН САНХҮҮГИЙН БАЙДЛЫН ТАЙЛАН

			/Төгрөгөөр/	
Дансны код	Үзүүлэлт	Өмнөх оны гүйцэтгэл	Тайлант оны гүйцэтгэл	
1	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ОРЛОГЫН ДҮН (I)	216,716,817.52	518,646,688.36	
12	ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	19,666,017.52	68,718,621.36	
120	Нийтлэг татварын бус орлого	19,666,017.52	68,718,621.36	

120004	Төсөв байгууллагын өөрийн орлого	19,666,017.52	3,370,000.24
1200041	Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	6,642,870.00	3,370,000.24
1200045	Үнэ төлбөргүй хүлээн авсан орлого	13,023,147.52	00.00
120017	Үнэ төлбөргүй хүлээн авсан орлого үндсэн хөрөнгө		64,914,461.12
120018	Үнэ төлбөргүй хүлээн авсан орлого бараа материал		434,160.00
13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	197,050,800.00	449,928,067.00
1310	Улсын төвлөрсөн төсвөөс	194,151,200.00	351,334,900.00
131001	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт	194,151,200.00	351,334,900.00
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	2,899,600.00	98,593,167.00
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	00.00	95,657,203.00
131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого	2,899,600.00	2,935,964.00
2	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЗАРДЛЫН ДҮН	238,069,236.11	390,923,945.42
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	238,069,236.11	390,923,945.42
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	234,383,375.11	337,399,472.48
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	149,841,998.00	162,832,815.00
210101	Үндсэн цалин	149,841,998.00	127,818,285.00
210102	Нэмэгдэл	00.00	29,918,630.00
210103	Унаа хоолны хөнгөлөлт	00.00	5,095,900.00
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	18,713,608.00	25,460,581.30
210201	Тэтгэврийн даатгал	12,736,571.00	17,534,161.00
210202	Тэтгэмжийн даатгал	1,498,420.00	2,062,841.00
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	1,198,736.00	1,646,913.00
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	298,171.00	383,333.30
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	2,981,710.00	3,833,333.00
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	3,995,661.00	4,066,864.00
210301	Гэрэл, цахилгаан	424,261.00	698,364.00
210302	Түлш, халаалт	3,505,400.00	3,343,500.00
210303	Цэвэр, бохир ус	66,000.00	25,000.00
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	10,829,300.00	35,375,100.00
210401	Бичиг хэрэг	769,200.00	514,600.00
210402	Тээвэр, шатахуун	8,393,000.00	32,090,300.00
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	1,382,000.00	1,888,100.00
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	00.00	115,000.00
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	285,100.00	767,100.00
2105	Нормативт зардал	12,343,101.15	00.00
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	12,343,101.15	00.00
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	3,678,100.00	1,781,600.00
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	308,000.00	200,000.00
210603	Хөдөлмөр хамгааллын хэрэглэл	93,500.00	00.00
210604	Урсгал засвар	3,276,600.00	1,581,600.00

2107	Томилолт, зочны зардал	3,809,500.00	2,567,000.00
210702	Дотоод албан томилолт	3,809,500.00	2,567,000.00
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	14,724,120.81	60,516,267.08
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	14,384,220.81	59,637,067.08
210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	176,650.00	324,000.00
210803	Даатгалын үйлчилгээ	95,400.00	177,500.00
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	43,150.00	118,700.00
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношлогоо	24,700.00	39,000.00
210806	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	00.00	220,000.00
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	16,447,986.15	44,799,245.10
210903	Үндсэн хөрөнгийн элэгдэл, хорогдол	16,447,986.15	44,799,245.10
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	3,685,861.00	53,524,472.94
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	00.00	1,614,000.00
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	00.00	1,614,000.00
2133	Улсын төсвөөс олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг	3,685,861.00	51,910,472.94
213303	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	3,685,861.00	51,910,472.94
3	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ҮР ДҮН (3)=(1)-(2)	-21,352,418.59	127,722,742.94
5	НИЙТ ҮР ДҮН (5)=(3)+(4)	-21,352,418.59	127,722,742.94

2.3 АУДИТ ХИЙСЭН МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭНИЙ ТАЙЛАН

/Төгрөгөөр/

Дансны код	Үзүүлэлт	Өмнөх оны гүйцэтгэл	Тайлант оны гүйцэтгэл
	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ		
1	ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ОРЛОГЫН ДҮН (1)	203,693,670.00	453,298,067.24
12	ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО	6,642,870.00	3,370,000.24
120	Нийтлэг татварын бус орлого	6,642,870.00	3,370,000.24
120004	Төсөв байгууллагын өөрийн орлого	6,642,870.00	3,370,000.24
1200041	Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	6,642,870.00	3,370,000.24
13	ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО	197,050,800.00	449,928,067.00
1310	Улсын төвлөрсөн төсвөөс	194,151,200.00	351,334,900.00
131001	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт	194,151,200.00	351,334,900.00
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого	2,899,600.00	98,593,167.00
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	00.00	95,657,203.00
131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого	2,899,600.00	2,935,964.00
2	НИЙТ ЗАРЛАГА ба ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН (2)	203,693,670.00	453,298,067.24
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	203,693,670.00	453,298,067.24
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	200,007,809.00	399,773,594.30

2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	149,842,000.00	162,862,825.00
210101	Үндсэн цалин	121,960,300.00	127,848,295.00
210102	Нэмэгдэл	21,707,100.00	29,918,630.00
210103	Унаа хоолны хөнгөлөлт	6,174,600.00	5,095,900.00
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	18,730,248.00	20,358,446.30
210201	Тэтгэврийн даатгал	12,736,448.00	13,987,574.94
210202	Тэтгэмжийн даатгал	1,498,400.00	1,645,591.51
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	1,198,800.00	1,313,117.73
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	299,700.00	310,195.73
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	2,996,900.00	3,101,966.39
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	3,955,261.00	4,475,264.00
210301	Гэрэл, цахилгаан	424,261.00	848,364.00
210302	Түлш, халаалт	3,465,000.00	3,601,900.00
210303	Цэвэр, бохир ус	66,000.00	25,000.00
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	5,459,900.00	32,669,300.00
210401	Бичиг хэрэг	854,800.00	675,400.00
210402	Тээвэр, шатахуун	3,011,000.00	29,428,700.00
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	1,382,000.00	1,888,100.00
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	00.00	115,000.00
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	212,100.00	562,100.00
2105	Нормативт зардал	308,900.00	250,000.00
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	308,900.00	250,000.00
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	3,195,400.00	1,440,900.00
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	302,900.00	278,000.00
210603	Хөдөлмөр хамгааллын хэрэглэл	106,900.00	106,900.00
210604	Урсгал засвар	2,785,600.00	1,056,000.00
2107	Томилолт, зочны зардал	2,465,500.00	2,567,000.00
210702	Дотоод албан томилолт	2,465,500.00	2,567,000.00
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	16,050,600.00	167,656,859.00
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	15,700,000.00	166,777,659.00
210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	148,500.00	324,000.00
210803	Даатгалын үйлчилгээ	108,900.00	177,500.00
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	68,500.00	133,000.00
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношлогоо	24,700.00	24,700.00
210806	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	00.00	220,000.00
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	00.00	7,493,000.00
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	00.00	7,493,000.00
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	3,685,861.00	53,524,472.94
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг	00.00	1,614,000.00
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	00.00	1,614,000.00

2133	Улсын төсвөөс олгосон санхүүжилт, шилжүүлэг	3,685,861.00	51,910,472.94
213303	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	3,685,861.00	51,910,472.94

2.4 АУДИТ ХИЙСЭН ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ/ӨМЧИЙН ӨӨРЧЛӨЛТИЙН ТАЙЛАН

/ төгрөгөөр /

Код	Үзүүлэлт	Засгийн газрын оруулсан капитал	Дахин үнэлгээний нөөц	Хуримтлагдсан дүн	Засгийн газрын хувь оролцооний нийт дүн
C08	2018 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	103,948,311.79	7,793,815.56	-17,189,689.50	94,552,437.85
D01	2019 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	103,948,311.79	7,793,815.56	-17,189,689.50	94,552,437.85
D03	Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл	103,948,311.79	7,793,815.56	-17,189,689.50	94,552,437.85
D08	Тайлант үеийн үр дүн	00.00	00.00	127,722,742.94	127,722,742.94
D09	2020 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл	103,948,311.79	7,793,815.56	110,533,053.44	222,275,180.79

2.5 АУДИТ ХИЙСЭН ТӨСВИЙН ГҮЙЦЭТГЭЛИЙН ТАЙЛАН

Эдийн засгийн ангилал	Үзүүлэлт	/ төгрөгөөр /	
		Тайлант оны	
		Батлагдсан төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл
2	НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН	354,334,900.00	303,175,399.54
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ	354,334,900.00	303,175,399.54
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ	354,334,900.00	302,805,399.30
2101	Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил	190,047,800.00	162,862,825.00
210101	Үндсэн цалин	153,121,400.00	127,848,295.00
210102	Нэмэгдэл	30,751,800.00	29,918,630.00
210103	Унаа хоолны хөнгөлөлт	6,174,600.00	5,095,900.00
2102	Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл	25,656,300.00	20,358,446.30
210201	Тэтгэврийн даатгал	18,054,500.00	13,987,574.94
210202	Тэтгэмжийн даатгал	1,900,400.00	1,645,591.51
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	1,520,300.00	1,313,117.73
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	380,100.00	310,195.73
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	3,801,000.00	3,101,966.39
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал	4,454,300.00	4,454,300.00
210301	Гэрэл, цахилгаан	827,400.00	827,400.00
210302	Түлш, халаалт	3,601,900.00	3,601,900.00

210303	Цэвэр, бохир ус	25,000.00	25,000.00
2104	Хангамж, бараа материалын зардал	31,524,300.00	31,524,300.00
210401	Бичиг хэрэг	495,400.00	495,400.00
210402	Тээвэр, шатахуун	28,528,700.00	28,528,700.00
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	1,888,100.00	1,888,100.00
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал	50,000.00	50,000.00
210406	Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх, ахуйн эд зүйлс	562,100.00	562,100.00
2105	Нормативт зардал	250,000.00	250,000.00
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	250,000.00	250,000.00
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал	384,900.00	384,900.00
210601	Багаж, техник, хэрэгсэл	278,000.00	278,000.00
210603	Хөдөлмөр хамгааллын хэрэглэл	106,900.00	106,900.00
2107	Томилолт, зочны зардал	3,112,700.00	2,567,000.00
210702	Дотоод албан томилолт	3,112,700.00	2,567,000.00
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж	98,904,600.00	80,403,628.00
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	98,025,400.00	79,524,428.00
210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	324,000.00	324,000.00
210803	Даатгалын үйлчилгээ	177,500.00	177,500.00
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	133,000.00	133,000.00
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношлогоо	24,700.00	24,700.00
210806	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ		220,000.00
	ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР	354,334,900.00	354,704,900.24
1310	УЛСЫН ТӨСВӨӨС САНХҮҮЖИХ	351,334,900.00	351,334,900.00
131001	Улсын төсвөөс санхүүжих	351,334,900.00	351,334,900.00
120004	ТӨСӨВТ БАЙГУУЛЛАГЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНААС	3,000,000.00	3,370,000.24
1200041	Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	3,000,000.00	3,370,000.24
62	АЖИЛЛАГСАДЫН ТОО	18.00	18.00
620001	Удирдах ажилтан	01.00	01.00
620002	Гүйцэтгэх ажилтан	14.00	14.00
620003	Үйлчлэх ажилтан	03.00	03.00

2.6 АУДИТ ХИЙСЭН НЭМЭЛТ САНХҮҮЖИЛТИЙН ТАЙЛАН

/ төгрөгөөр /

Дансны код	Үзүүлэлт	Өмнөх он	Гүйцэтгэл
I	НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН		98,582,195.00
21	УРСГАЛ ЗАРДАЛ		98,582,195.00
210	БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ		96,968,195.00
2103	Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал		20,964.00
210301	Гэрэл, цахилгаан		20,964.00
2104	Хангамж, бараа материалын зардал		1,145,000.00

210401	Бичиг хэрэг		180,000.00
210402	Тээвэр, шатахуун		900,000.00
210405	Хог хаягдал зайлуулах, хортон мэрэгчдийн устгал, ариутгал		65,000.00
2106	Эд хогшил, урсгал засварын зардал		1,056,000.00
210604	Урсгал засвар		1,056,000.00
2108	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж		87,253,231.00
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж		87,253,231.00
2109	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	0.00	7493000.00
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал		7,493,000.00
213	УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ	0.00	1614000.00
2132	Бусад урсгал шилжүүлэг		1,614,000.00
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал		1,614,000.00
II	ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР	0.00	98593167.00
1311	Нэмэлт санхүүжилтийн орлого		98,593,167.00
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө		95,657,203.00
131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого		2,935,964.00
IV	НИЙТ ЦЭВЭР МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭ (III)=(II)-(I)		

3.АУДИТЫН ТАЙЛАН

3.1. Ерөнхий зүйл

Мөнххайрханы Байгалийн цогцолборт газрын хамгаалалтын захиргааны 2020 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн санхүүгийн тайлангийн аудитын дүгнэлтийг дарга М.Одхүү танд танилцуулж байна.

Энэхүү тайланд шалгагдагч этгээдийн санхүү, нягтлан бодох бүртгэл, дотоод хяналтад хийсэн үнэлгээ, аудитын явцад илрүүлсэн алдаа, зөрчил, гаргасан шийдэл, анхаарал татахуйц бусад чухал асуудал бүхий аудитын дүгнэлт түүний үндэслэлийн талаар тус тус хураангуйлан толилуулав.

Аудитын тайланд шалгагдагч этгээдэд бараа материалын зарцуулалт талаар өгсөн зөвлөмжийг менежментийн захидалд тусгасан болно.

Аудитыг 2021 оны 01 дүгээр сарын 25-наас 2021 оны 01 дугаар сарын 29-ний хооронд Ховд аймаг дахь Төрийн аудитын газрын аудитор Ц.Гантулга хариуцаж хэрэгжүүлэв.

3.2. Байгууллагын зорилго, үйл ажиллагаа, хууль, эрх зүй

Мөнххайрханы Байгалийн цогцолборт газрын хамгаалалтын захиргаа нь “Монгол Алтайн нурууны мөнх цас, мөсөн гол, түүнд зохицон шүтэж амьдрах биологийн төрөл зүйлүүд, ховор амьтан, ургамлыг хамгаалах, амьдрах орчныг хадгалан үлдээх, улмаар даян дэлхийд гарч буй байгаль орчны өөрчлөлтийг хянах, мэдээлэл солилцох, судалгаа шинжилгээ явуулах, байгалийн аялал жуулчлалыг хөгжүүлэх оновчтой менежментийг бүрдүүлэх зорилтыг дэвшүүлэн үйл ажиллагааны чиглэлийг дараах байдлаар тодорхойлжээ. Үүнд:

- Нутаг дэвсгэртээ хууль тогтоомжийг хэрэгжүүлэх
- Засгийн газрын шийдвэр харьяалах дээд шатны шийдвэрийг гүйцэтгэлийг хянах
- Харьяа яамны сайдын тушаал, шийдвэрийг хэрэгжүүлэх

Тайлант хугацаанд байгууллагын санхүүгийн үйл ажиллагаанд мөрддөг хууль, тогтоомж, бодлого, журамд дараах өөрчлөлт орсон байна. Үүнд:

- Төсвийн тухай хуулийн нэмэлт өөрчлөлт
- Засгийн газрын 2019 оны 472 дугаар тогтоолоор “Төрийн албан хаагчийн цалингийн сүлжээ, хэмжээг шинэчлэн тогтоох тухай”
- Засгийн газрын 2020 оны 11 дүгээр сарын 183 тоот “бүх нийтийн бэлэн байдлын зэрэгт шилжсэнтэй холбогдуулан эдийн засгийг дэмжих чиглэлээр авах зарим арга хэмжээний тухай”
- Засгийн газрын 2020 оны 1 дүгээр сарын 10 тоот “Төрийн болон орон нутгийн өмчийн талаар авах зарим арга хэмжээний тухай
- Байгаль орчин, ногоон хөгжил, аялал жуулчлалын сайдын 2016 оны 03 дугаар сарын 03-ны өдрийн А/58 дугаар тушаалаар батлагдсан бодлогын баримт бичиг

3.3 Нягтлан бодох бүртгэлийн үндсэн бодлого, дотоод хяналт

Мөнххайрханы Байгалийн цогцолборт газрын хамгаалалтын захиргааны санхүүгийн болон төсвийн гүйцэтгэлийн тайлангаа Төсвийн тухай хууль болон УСНББОУС, түүнд нийцүүлэн баталсан төсвийн байгууллагын нягтлан бодох бүртгэлийн бодлого, журмын дагуу үнэн зөв бэлтгэх үүрэгтэй.

Тус байгууллагын мөрдөж байгаа Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын баримт бичиг нягтлан бодох бүртгэлийн бодлого, холбогдох стандарт, хууль тогтоомжтой нийцсэн байна.

Байгаль орчин аялал жуулчлалын яамны хяналт үнэлгээ, шинжилгээний газар болон аймгийн ЗДТГ-ын дэргэдэх Санхүүгийн хяналт, дотоод аудитын газар 2020 онд тус байгууллагад дотоод хяналт хийгдээгүй байна. Харин сумын санхүүгийн албанаас төрийн сангийн хяналтыг тухай бүр хэрэгжүүлсэн байна.

Байгууллагын дотоод хяналтын эрсдэлийг төлөвлөлтийн үе шатанд БАГА гэж үнэлсэн бөгөөд гүйцэтгэлийн үе шатанд дахин хянахад дотоод хяналт үр нөлөөтэй гэж үзлээ.

3.4. МАТЕРИАЛЛАГ БАЙДАЛ

Аудитыг төлөвлөх болон гүйцэтгэх үе шатны материаллаг байдлыг АДБОУС 2320 дагуу тодорхойлсон бөгөөд материаллаг байдлын суурь үзүүлэлтээр нийт зардлыг сонгож, эрсдэлийн түвшнийг “Дунд” гэж үнэлэн материаллаг байдлын хувь хэмжээг 1 хувиар тогтоов.

Төлөвлөлтийн үе шатанд материаллаг байдлын түвшнийг 2019 оны жилийн эцсийн санхүүгийн тайлангийн нийт зардлын 238069.2 мянган төгрөгөөс 1 хувиар тооцон 2380.6 мянган төгрөгөөр материаллаг байдлыг тооцсон.

Харин гүйцэтгэлийн үе шатанд материаллаг байдлын түвшнийг 2020 оны жилийн эцсийн санхүүгийн тайлангийн нийт зардал 390923.9 мянган төгрөгөөс 1 хувиар тооцон 3909.2 мянган төгрөгөөр материаллаг байдлыг тооцлоо.

3.5. САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН ҮЗҮҮЛЭЛТҮҮД

Мөнххайрханы Байгалийн цогцолборт газрын хамгаалалтын захиргааны 2020 оны жилийн эцсийн санхүүгийн байдлын тайлангаарх нийт хөрөнгийн дүн өмнөх оноос 83525.2 мянган төгрөгөөр буюу 6.6 хувиар өссөн байна. Өмнөх оны үзүүлэлтээс материаллаг өөрчлөлт гарсан авлага, бараа материал, үндсэн хөрөнгийн данс байна.

Хүснэгт 1. Санхүүгийн байдлын тайлангийн үзүүлэлт

/мянган төгрөг/

Балансын үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл	Өөрчлөлт
АВЛАГА	33.3	0.00	(33.3)
БАРАА МАТЕРИАЛ	13,109.2	45,076.5	31,657.3
ҮНДСЭН ХӨРӨНГӨ	81,426.6	177,198.6	95,772.0
НИЙТ ХӨРӨНГИЙН ДҮН	94,569.1	222,275.2	127,706.1
БОГИНО ХУГАЦААТ ӨР ТӨЛБӨР	16.6	0.00	(16.6)
ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН	94,552.4	222,275.2	127,722.8
ӨР ТӨЛБӨР, ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН	94,569.1	222,275.2	127706.1

Өнгөрсөн оны авлага барагдсан, бараа материалын дансны үлдэгдэл 45076.5 мянган төгрөг болж 31657.3 мянган төгрөгөөр өссөн нь тайлант онд отоглох хоноглох цэг, хилийн багана, тэмдэг, тэмдэгжүүлэлт хийж бараа материал бүртгэж авсан нөлөөлжээ.

Үндсэн хөрөнгө дансны үлдэгдэл оны эхэнд 81426.6 мянган төгрөг, оны эцэст 177198.6 мянган төгрөг болж 95772.0 мянган төгрөгөөр өссөн байна.

Энэ өсөлт нь Германы Олон Улсын хамтын ажиллагааны нийгэмлэг болон харьяа яамны хооронд байгуулсан 2019 оны 11 дүгээр сарын 11-ний өдөр байгуулсан санхүүжилтийн 83342079, 83342284 тоот гэрээний дагуу тоног төхөөрөмж, Пургон авто машин, Байгаль хамгаалагчийн хяналтын постын байр, Монгол Экологи төвөөс хандиваар мотоцикл, БОАЖЯ-наас мотоцикл-4ш зэрэг хөрөнгө оруулалт хийгдсэнтэй холбоотой нэмэгджээ.

Өр төлбөр оны эхэнд 16.6 мянган төгрөг оны эцэст бүрэн барагдсан байна.

Засгийн газрын оролцоо дансны оны эхний үлдэгдэл 103948.3 мянган төгрөг байсан нь тайлант онд өөрчлөлтгүй байна.

Мөнххайрханы Байгалийн цогцолборт газрын хамгаалалтын захиргааны санхүүгийн үр дүнгийн тайлангаар нийт орлого өмнөх оноос 301929.9 мянган төгрөгөөр буюу 23.9 хувиар өссөн байна.

Дээрх үзүүлэлт нь 157183.7 мянган төгрөгөөр урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт, 49052.6 мянган төгрөгөөр үндсэн үйл ажиллагаа болон үнэ төлбөргүй орлого, нэмэлт санхүүжилт 95693.6 мянган төгрөгөөр нэмэгдсэнтэй холбоотой байна.

Нийт зардал өмнөх оноос 152854.7 мянган төгрөгөөр буюу 64.2 хувиар өссөн, өмнөх оны үзүүлэлтээс материаллаг өөрчлөлт гарсан цалин, шимтгэлийн зардал 19737.8 мянган төгрөг буюу 11.7, тогтмол зардал 71.2 мянган төгрөг буюу 1.8 хувиар, хангамж бараа материалын зардал 24545.8 мянган төгрөг буюу 327 хувиар өссөн, бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил үйлчилгээний төлбөр, хураамж 45792.2 мянган төгрөг буюу 411 хувиар өссөн, нэг удаа удаагийн мөнгөн тэтгэмж 1614.0 мянган төгрөгөөр нэмэгдсэн, эд хогшил, урсгал засварын зардал 1896.5 мянган төгрөг буюу 48.4 хувиар буурсан байна.

3.6. Төсвийн төлөвлөлт, гүйцэтгэл, нэмэлт санхүүжилт

Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.1-д заасны дагуу төсвийг төлөвлөх, хэрэгжүүлэх, тайлагнахад эрх бүхий байгууллага, төсвийн шууд захирагч нь энэ хуулийн 5 дугаар зүйлийн 5.1-д заасан төсвийн зарчмыг мөрдлөг болгож, хэрэгжүүлэх үүрэгтэй.

Төсвийн төлөвлөлт:

Тус байгууллагын 2020 оны төсвийн төсөлд зардлыг санхүүжүүлэх эх үүсвэрийг 354334.9 мянган төгрөгөөр, нийт зарлагыг 354334.9 мянган төгрөгөөр тооцон төлөвлөж, дээд шатны төсвийн захирагчид хүргүүлсэн байна.

Төсвийн гүйцэтгэл:

Тайлант онд 354334.9 мянган төгрөгийн төсөв баталснаас 351334.9 мянган төгрөгийг улсын төсвөөс, 3000.0 мянган төгрөгийг үндсэн үйл ажиллагааны орлогоор санхүүжүүлэхээр төлөвлөжээ.

Гүйцэтгэлээр улсын төсвөөс 351334.9 мянган төгрөг, үндсэн үйл ажиллагааны орлого 3370.0 мянган төгрөг, нийт 354704.9 мянган төгрөгийн орлого бүрдүүлж, урсгал үйл ажиллагаанд 302805.4 мянган төгрөгийг зарцуулж 51899.5 мянган төгрөгийг улсын төсөвт төвлөрүүлсэн байна.

Төсвийн нийт зардлын гүйцэтгэл 302805.4 мянган төгрөг буюу 85.4 хувьтай байгаа нь цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшуулал, нийгмийн даатгалын шимтгэлийн зардлыг 32482.9 мянган төгрөгөөр, бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр хураамжийн зардлыг 18500.9 мянган төгрөгөөр, дотоод томилолтын зардлыг 545.7 мянган төгрөгөөр хэмнэж зарцуулсантай холбоотой байна.

Үндсэн үйл ажиллагааны орлогыг 370.0 мянган төгрөг буюу 12.3 хувиар давуулж биелүүлсэн орлогыг мөн төвлөрүүлсэн байна.

Нэмэлт санхүүжилт:

Төсвийн тухай хуулийн 47 дугаар зүйлийн 47.2-т нэмэлт төсөв, түүнтэй холбогдсон үйл ажиллагаа нь төсвийн нэгэн адил санхүүгийн болон төсвийн гүйцэтгэлийн тайлангийн бүрэлдэхүүн хэсэг байна гэж заасны дагуу байгууллага нэмэлт санхүүжилтийн тайлан гаргах үүрэгтэй.

Нэмэлт тайлангийн тайлангаар Германы Олон Улсын хамтын ажиллагааны нийгэмлэг болон харьяа яамны хооронд байгуулсан 2019 оны 11 дүгээр сарын 11-ний өдөр байгуулсан санхүүжилтийн 83342079, 83342284 тоот гэрээний дагуу 84657.2 мянган төгрөг, үндсэн үйл ажиллагааны орлого 2935.9 мянган төгрөг, БОАЖЯ-наас 11000.0 мянган төгрөгийн санхүүжилт авсан байна.

3.7. Шилэн дансны мэдээлэл

Шилэн дансны тухай хуулийн 6 дугаар зүйл, Засгийн газрын 2016 оны 29 дүгээр тогтоолоор батлагдсан “Шилэн дансны цахим хуудсанд тавих мэдээллийн агуулга, нийтлэг стандартыг тогтоох журам”-ын заалтыг хэрэгжүүлэх зорилгоор www.shilendans.gov.mn цахим хуудсанд мэдээллийг оруулсан байх үүрэгтэй.

Тайлант хугацаанд оруулбал зохих 151 мэдээллээс хугацаандаа оруулсан 150 мэдээлэл, 1 мэдээллийг хугацаа хоцроож мэдээлсэн, цалингийн зардлаас бусад 5 сая төгрөгөөс дээш дүн бүхий орлого буюу сар бүрийн санхүүжилтийн орлого, зарлагын 31 гүйлгээ гарсныг тухай бүр шилэн дансны цахим хуудсанд байршуулсан байна.

3.8. Өмнөх зөвлөмжийн хэрэгжилт

Өмнөх оны санхүүгийн тайлангийн аудитаар өгсөн 9543.0 мянган төгрөгийн зөрчилд 1 зөвлөмж өгөгдөж зөвлөмжийн хэрэгжилт 100 хувьтай байна.

Хүснэгт 4 Өмнөх оны санхүүгийн тайлангийн аудитаар өгсөн төлбөрийн акт, албан шаардлагын хэрэгжилт /мянган.төг/

Үзүүлэлт	Өмнөх оны илрүүлэлт		Биелэлт		Зөрүү		Хувь
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	
Акт	-	-	-	-	-	-	-

Албан шаардлага	-	-	-	-	-	-
Зөвлөмж	1	9543.0	9543.0			
Нийт дүн	1	9543.0	9543.0	-	-	-

3.9. Аудитын илрүүлэлт

Аудитаар нийт 4506.0 мянган төгрөгийн алдаа зөрчил илэрснээс 304.0 мянган төгрөгийн төлбөрийн акт, 4202.0 мянган төгрөгийн алдаа зөрчлийг арилгах, давтан гаргахгүй байх 1 зөвлөмж өглөө.

Залруулсан алдаа

Аудитаар нягтлан бодох бүртгэлийн бичилт, тооцоолол болон тайлагналын алдаа илэрсэнгүй.

Зөвлөмж өгөхөөс бусад байдлаар шийдвэрлэсэн алдаа, зөрчил

Аудитаар 304.0 мянган төгрөгийн залруулагдаагүй алдаа, зөрчил илэрсэн тул 1 төлбөрийн акт тогтоолоо.

1. Байгууллагын нүүрс татан авахдаа тухайн сумын мөрдөж байгаа үнээс өндөр үнээр нийлүүлсэн нь Төсвийн тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.4.1-д “төсвийг үр ашигтай, хэмнэлттэй байхаар төлөвлөж зарцуулах” Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 20 дугаар зүйлийн 20.2.5-д “Дансны өглөг, авлага ба төлбөрийн тооцоог хянах, ажил, гүйлгээг гарахаас өмнө хянан, баталгаажуулах” гэсэн хуулийн заалт, Аудитын олон улсын стандартын -300, “Үнэн зөв байдал”, “Иж бүрэн” байх гэсэн батламж мэдэгдлийг хангахгүй байна.

Шийдвэрлэсэн нь: Төлбөрийн акт тогтоов.

3.0. БАЛАНСЫН ДАРААХ ҮЙЛ ЯВДАЛ БОЛОН ДАРААГИЙН АУДИТААР АВЧ ҮЗЭХ АНХААРАЛ ТАТАХУЙЦ БУСАД ЧУХАЛ АСУУДЛУУД

4. МЕНЕЖМЕНТИЙН ЗАХИДАЛ

Менежментийн захидалд цаашид анхаарвал зохих асуудлыг тэргүүлэх ач холбогдлоор нь эрэмбэлэн үзүүлэв. Үүнд:

1. Бараа материалын данстай холбоотой асуудал

1.1. Илрүүлэлт: Тайлант онд худалдан авсан түлээ, нүүрс зарцуулалтын норм тооцоогүй, сар, улирлын зарлагыг тухай бүр гаргаж тооцоо хийгээгүй, бөөнөөр зарлагадсан жолоочийн замын хуудасны анхан шатны баримтыг бүрэн бүрдүүлээгүй, спидометрийн эхний болон сүүлчийн заалтыг бичээгүй шатахууны тооцоог бодсон, зарцуулалтад тавих дотоод хяналтыг хэрэгжүүлээгүй байна.

1.2. Эрсдэл: Төсвийн хөрөнгийг үр өгөөж буурах, дотоод хяналт хэрэгжүүлээгүй байх

1.3. Өгсөн зөвлөмж: Төсвийн тухай хуулийн 16.5.1-д “төсвийн байгууллагын өдөр тутмын үйл ажиллагааг удирдах”, 16.5.4-д “төсвийн байгууллагын үйл ажиллагааны үр дүнг дээшлүүлэх”, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 5.1.3 “жинхэнэ хэрэгжилтийн” гэсэн заалтуудыг мөрдөн ажиллах

1.4. Байгууллагаас өгсөн хариу тайлбар: Хүлээн зөвшөөрсөн

Дээрх зөвлөмжийн биелэлтийг төрийн аудитын байгууллагад 2021 оны 4 дүгээр сарын 25-ны өдрийн дотор ирүүлнэ үү.

Аудитын явцад бидэнтэй хамтран ажилласан холбогдох ажилтнуудад талархал илэрхийлье.

5. АУДИТААР ИЛЭРСЭН АЛДАА, ЗӨРЧЛИЙН ЖАГСААЛТ

Огноо:	Аудитын нэр:	Мөнххайрханы БЦГ-ын хамгаалалтын захиргааны 2020 оны жилийн эцсийн санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудит	Аудитын код:
2021			ХОА-2021/111/СТА-ТШЗ
Шалгагдсан байгууллагын нэр:	Мөнххайрханы БЦГ-ын хамгаалалтын захиргаа		Мянган төгрөгөөр

№	Алдаа, зөрчлийн товч утга	Мөнгөн дүн	Аудитын байгууллагаас гаргасан шийдэл	Алдаа, зөрчилтэй асуудал гаргасан албан тушаалтны	
			Нэр	Албан тушаал	Овог нэр
	1	2	3	4	5
1	Тайлант онд худалдан авсан түлээ, нүүрс зарцуулалтын норм тооцоогүй, сар, улирлын зарлагыг тухай бүр гаргаж тооцоо хийгээгүй, бөөнөөр зарлагдсан жолоочийн замын хуудасны анхан шатны баримтыг бүрэн бүрдүүлээгүй, спидометрийн эхний болон сүүлчийн заалтыг бичээгүй шатахууны тооцоог бодсон, зарцуулалтад тавих дотоод хяналтыг хэрэгжүүлээгүй байна.	4202.0	Зөвлөмж өгөх	Дарга, нягтлан бодогч	М.Одхүү Б.Батцэцэг
2	Байгууллагын нүүрс татан авахдаа тухайн сумын /сургууль, цэцэрлэг/мөрдөж байгаа байгаа үнээс өндөр үнээр нийлүүлсэн	304.0	Төлбөрийн акт		
ДҮН		4506.0			

ХОВД АЙМАГ ДАХЬ ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

